

УДК 351.851:378.6

[https://doi.org/10.32689/2617-9660-2020-5\(11\)-243-256](https://doi.org/10.32689/2617-9660-2020-5(11)-243-256)

Васильєв Сергій Сергійович,

кандидат мистецтвознавства, доцент кафедри організації театральної справи імені І. Д. Беззіна, Київський національний університет театру, кіно і телебачення імені І. К. Карпенка-Карого, 01054, м. Київ, вул. Ярославів Вал, 40, тел.: (044) 272-23-25, e-mail: vassali@ukr.net, <https://orcid.org/0000-0001-8240-8648>

ПИТАННЯ ІНТЕРНАЦІОНАЛІЗАЦІЇ ВИЩОЇ МИСТЕЦЬКОЇ ОСВІТИ УКРАЇНИ В ДІЯЛЬНОСТІ ЦЕНТРАЛЬНОГО ОРГАНУ ВИКОНАВЧОЇ ВЛАДИ У СФЕРІ КУЛЬТУРИ НА СУЧАСНОМУ ЕТАПІ

Анотація. У сучасних умовах зростає роль міжнародного виміру вищої освіти. Більшість державних закладів вищої мистецької освіти України знаходяться в підпорядкуванні центрального органу виконавчої влади у сфері культури. Він здатен сприяти інтернаціоналізації вищої мистецької освіти України.

Низка операційних цілей Довгострокової стратегії розвитку української культури щодо науково-освітньої діяльності (сприяння міжнародним академічним обмінам з метою інтегрування до європейського мистецько-освітнього простору, сприяння участі науково-дослідних установ у спеціальних міжнародних програмах грантової підтримки) стосувалися інтернаціоналізації вищої мистецької освіти. Але у Середньостроковому плані пріоритетних дій Уряду до 2020 року про міжнародну діяльність закладів вищої мистецької освіти мова не йшла, хоча загалом розвиток програми міжнародного обміну культурним досвідом було визначено метою, яку передбачається досягнути.

У річних планах пріоритетних дій Кабінету Міністрів України на 2017, 2018 та 2019 роки заходи з модернізації змісту та умов надання мистецької освіти стосувалися переважно початкової мистецької освіти. Відповідальним за їх втілення було Міністерство культури України. Уряд ліквідував його 2 вересня 2019 року, поклавши його завдання та функції на Міністерство культури, молоді та спорту України, яке 23 березня 2020 року перейменували на Міністерство культури та інформаційної політики України. Істотні трансформації центрального органу виконавчої влади у сфері культури не завжди сприяли забезпеченню сталості та послідовності державної політики у сфері мистецької освіти. Планом дій Міністерства культури та інформаційної політики України на 2020 рік заходів щодо вищої мистецької освіти та її інтернаціоналізації передбачено не було.

Отже, на сучасному етапі питання інтернаціоналізації вищої мистецької освіти України відсутнє серед пріоритетів державної політики і не стоїть на порядку денному діяльності центрального органу виконавчої влади у сфері культури.

Ключові слова: інтернаціоналізація, вища мистецька освіта, центральний орган виконавчої влади у сфері культури.

Vasyliiev Serhii Serhiiiovych,

Ph. D. in Arts, associate professor of I. D. Bezghin theater management department, Kyiv National I. K. Karpenko-Karyi University of Theatre, Cinema and Television, 01054, Kyiv, Str. Yaroslaviv Val, 40, tel.: (044) 272-23-25, e-mail: vassali@ukr.net, <https://orcid.org/0000-0001-8240-8648>

ISSUE OF INTERNATIONALIZATION OF HIGHER EDUCATION IN THE FIELD OF ARTS IN UKRAINE IN THE ACTIVITIES OF THE CENTRAL EXECUTIVE BODY IN THE FIELD OF CULTURE AT THE PRESENT STAGE

Abstract. In modern conditions the role of the international dimension of higher education is growing. Most state institutions of higher education in the field of arts in Ukraine are subordinated to the central executive body in the field of culture that is able to promote the internationalization of higher education in the field of arts in Ukraine.

A number of operational goals of the Long-term strategy for the development of Ukrainian culture related to scientific and educational activities (such as promotion of international academic exchanges to integrate into the European art and educational space, promotion of participation of research institutions in special international grant programs) concerned the internationalization of higher education in the field of arts. But in the Medium-term plan of priority actions of the Government until 2020 the international activities of higher education institutions in the field of arts were not discussed, although in general the development of a program for the international cultural exchange was determined to be the goal.

Government's priority action plans for 2017, 2018 and 2019 measures to modernize the content and conditions of art education concerned mainly primary art education. The Ministry of Culture of Ukraine was responsible for their implementation. The Government liquidated it on September 2, 2019 and assigned its tasks and functions to the Ministry of Culture, Youth and Sports of Ukraine. On March 23, 2020 it was renamed the Ministry of Culture and Information Policy of Ukraine. The significant transformations of the central executive body in the field of culture did not always contribute to ensuring the stability and consistency of state policy in the field of art education. The Ministry of Culture and Information Policy of Ukraine Action Plan for 2020 did not provide measures related to higher education in the field of arts and its internationalization.

Thus, at the present stage, the issue of internationalization of higher education in the field of arts in Ukraine is not among the priorities of state policy and is not on the agenda of the central executive body in the field of culture.

Keywords: internationalization, higher education in the field of arts, central executive body in the field of culture.

Постановка проблеми. У сучасних умовах глобалізації, масштабних суспільних трансформацій і стрімкого розвитку інформаційно-комунікативних технологій зростає роль міжнародного виміру вищої освіти, зумовлюючи її інтернаціоналізацію.

Інтернаціоналізація вищої освіти – це процес інтеграції освітньої, дослідницької та адміністративної діяльності закладу вищої освіти із міжнародною складовою, що передбачає індивідуальну мобільність, створення спільних міжнародних освітніх і дослідницьких програм, формування міжнародних освітніх стандартів з метою забезпечення якості вищої освіти та інституційне партнерство, створення освітніх і дослідницьких консорціумів, об'єднань [1, с. 25].

Закон України «Про вищу освіту» визначає одним із принципів державної політики у сфері вищої освіти міжнародну інтеграцію системи вищої освіти України зі збереженням її досягнень та прогресивних традицій [2].

Цей принцип було втілено у Стратегічному плані діяльності Міністерства освіти і науки України (далі – МОН) до 2024 року, затвердженому 19 грудня 2019 року на виконання відповідних положень Програми діяльності Кабінету Міністрів України (далі – КМУ), схваленої Верховною Радою України (далі – ВРУ) 4 жовтня 2019 року, і з урахуванням положень Угоди про Асоціацію між Україною та Європейським Союзом [3].

З метою розвитку якісної вищої освіти, науки, що стимулює соціально-економічний розвиток держави, та інновацій особливу увагу у 2020–2024 роках МОН запланувало приділяти:

- формуванню системи забезпечення якості вищої освіти, що від-

повідає принципам стандартів та рекомендацій Європейського простору вищої освіти [3, с. 17];

- досягненню конкурентоспроможності української вищої освіти на міжнародному ринку освітніх послуг [3, с. 17-18];

- долученню України до міжнародних наукових програм та організацій і до міжнародних дослідницьких інфраструктур [3, с. 20-21];

- запровадженню державної підтримки права на академічну мобільність (передусім для вчених, наукових працівників) [3, с. 21];

- забезпеченню участі України у міжнародних програмах щодо підтримки інновацій [3, с. 25-26].

Втілення Стратегічного плану діяльності МОН до 2024 року сприятиме інтернаціоналізації вищої освіти України.

Водночас, цей план не враховує специфіку вищої мистецької освіти, в якій освіта і наука надзвичайно тісно (у певних випадках, нерозривно) пов'язані з творчістю (Закон України «Про вищу освіту» визначає, що «мистецька діяльність є невід'ємною складовою освітньої діяльності» закладів вищої мистецької освіти і «провадиться з метою поглиблення професійних компетентностей, інноваційної діяльності в мистецтві, що сприяє створенню нового культурно-мистецького продукту» [2]), та особливості функціонування більшості державних закладів вищої мистецької освіти, які знаходяться в підпорядкуванні центрального органу виконавчої влади у сфері культури.

Нині до сфери управління Міністерства культури та інформаційної політики України (чинного центрального органу виконавчої влади у сфе-

рі культури, далі – МКІП) належать 14 закладів вищої мистецької освіти: Київський національний університет театру, кіно і телебачення імені І. К. Карпенка-Карого, Львівська національна академія мистецтв, Львівська національна музична академія імені М. В. Лисенка, Національна академія керівних кадрів культури і мистецтв, Національна академія образотворчого мистецтва і архітектури, Національна музична академія України імені П. І. Чайковського, Одеська національна музична академія імені А. В. Нежданової, Харківський національний університет мистецтв імені І. П. Котляревського, Закарпатська академія мистецтв, Київська державна академія декоративно-прикладного мистецтва і дизайну імені Михайла Бойчука, Луганська державна академія культури і мистецтв, Харківська державна академія дизайну і мистецтв, Харківська державна академія культури, а також Київське державне хореографічне училище [4].

Отже, центральний орган виконавчої влади у сфері культури має підстави і здатен сприяти інтернаціоналізації вищої мистецької освіти України, доповнюючи та уточнюючи відповідні ініціативи МОН.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Питання інтернаціоналізації вищої освіти сьогодні є предметом дослідження багатьох науковців.

За підрахунками А. Мескіти, К. Марін та Г. Діну, ключові слова, що стосуються інтернаціоналізації вищої освіти, з 2010 року по 2015 рік були вжиті у 1005 наукових статтях і тезах доповідей. При тому щорічна кількість наукових матеріалів, автори яких згаду-

вали про інтернаціоналізацію вищої освіти, зростала [5, с. 31].

М. Дебич у монографії «Теоретичні засади інтернаціоналізації вищої освіти: міжнародний досвід» відзначає, що проблема інтернаціоналізації вищої освіти є ключовою у дослідженнях зарубіжних науковців Ф. Альтбаха, У. Бранденбурга, Д. Ван Дама, М. ван дер Венде, Дж. Гудзіка, Г. де Віта, Дж. Девіса, Е. Джонс, Б. Кем, Б. Ліск, С. Маргісона, Дж. Найт, Р. Рудзкі та У. Тайхлера [6, с. 28].

Вони вивчали міжнародні аспекти вищої освіти на інституційному, національному, регіональному і глобальному рівнях, концепції та стратегії інтернаціоналізації вищої освіти та процесуальні особливості їх впровадження, міжнародну співпрацю та мобільність у сфері вищої освіти, вплив інтернаціоналізації на розвиток систем вищої освіти різних країн, форми управління у вищій освіті, зміни у підготовці докторів філософії, інтернаціоналізацію освітніх програм і навчальних планів, транскордонну освіту, транснаціональне викладання та інші питання [6, с. 28-30].

В Україні інтернаціоналізація вищої освіти була предметом досліджень С. Вербицької, Л. Горбунової, М. Дебич, В. Зінченко, О. Козієвської, Л. Лобанової, А. Сбруєвої, І. Сікорської, І. Степаненко, О. Хоменко та багатьох інших науковців, що вивчали реформування національної системи вищої освіти в контексті інтеграції до Європейського простору вищої освіти та Європейського дослідницького простору, зарубіжні системи вищої освіти, мобільність та інші аспекти інтернаціоналізації, а також займалися її філософським осмисленням [6, с. 20].

У структурі Інституту вищої освіти Національної академії педагогічних наук України функціонує відділ інтернаціоналізації вищої освіти, що регулярно готує аналітичні та методичні матеріали, присвячені інтернаціоналізації вищої освіти в Україні, стратегії вищої освіти в умовах інтернаціоналізації для стійкого розвитку суспільства, провідному вітчизняному та зарубіжному досвіду інтернаціоналізації вищої освіти на основі культурно-гуманітарних стратегій [7].

Вища мистецька освіта в Україні, її модернізація та інтеграція у світовий та європейський культурно-освітній простір є предметом багатолітніх системних досліджень О. Безгіна і авторських колективів під його керівництвом у складі І. Кочарян, А. Бернадської, О. Успенської та інших науковців, які вивчали фахові особливості та проблеми мистецької освіти і підготовки мистецьких кадрів (у тому числі, докторів мистецтва) в контексті Болонського процесу та з урахуванням провідного досвіду країн Європи та США [8-10].

23–24 листопада 2017 року у Києві відбулася Міжнародна наукова конференція «Культурно-мистецька освіта на сучасному етапі: прагнення, виклики, перспективи», організована Міністерством культури України (далі – Мінкультури), в рамках якої було представлено та обговорено головні напрямки державної культурної політики у галузі культурно-мистецької освіти, досягнення, стан і перспективи втілюваної реформи культурно-мистецької освіти, виклики, що стоять перед вищою мистецькою освітою України, та ключові позиції її подальшого розвитку, а також досвід вищої

мистецької освіти Німеччини, Латвії, Польщі та США [11].

Щоправда, попри високу увагу науковців до питання інтернаціоналізації вищої освіти загалом і вищої мистецької освіти зокрема, низка аспектів інтернаціоналізації вищої мистецької освіти України лишаються невивченими. Зокрема, малодослідженим є бачення міжнародної діяльності вітчизняних закладів вищої мистецької освіти та інтернаціоналізації вищої мистецької освіти центрального органу виконавчої влади у сфері культури на сучасному етапі, у тому числі в умовах оптимізації системи центральних органів виконавчої влади 2019–2020 років.

Мета статті – вивчити питання інтернаціоналізації вищої мистецької освіти України в діяльності центрального органу виконавчої влади у сфері культури на сучасному етапі.

Виклад основного матеріалу. 1 лютого 2016 року КМУ схвалив Довгострокову стратегію розвитку української культури – стратегію реформ, що визначила основні напрями діяльності, які мали вивести сферу культури і творчості з периферії суспільно-політичних інтересів, забезпечивши їй провідне місце в суспільно-економічному розвитку України [12].

В її основу були покладені результати досліджень стану розвитку української культури державних і недержавних інституцій, міжнародних організацій і незалежних експертів і обговорень у професійних та громадських колах, що виявили низку проблем розвитку сфери вітчизняної культури, зокрема, мистецької освіти. Було встановлено, що в сучасних умовах вона потребує кардинального

осучаснення як для фахової підготовки творців і виробників мистецтва, так і для виховання його активних споживачів.

Відтак, вдосконалення культурної освіти (у Довгостроковій стратегії розвитку української культури було використано формулювання «мистецька освіта», «культурна освіта» та «культурно-мистецька освіта») було названо одним із стратегічних напрямів реформ, а удосконалення системи культурно-мистецької освіти – однією зі стратегічних цілей. Вона передбачала запровадження нових форм навчання, модернізацію системи культурно-мистецької освіти, поліпшення професійної підготовки чи перепідготовки кадрів, удосконалення методичних і навчальних матеріалів, розвиток наукових досліджень та активізацію міжнародного обміну.

В Довгостроковій стратегії розвитку української культури жодного разу не було згадано вищу мистецьку освіту, але низка встановлених операційних цілей щодо науково-освітньої діяльності, що мали сприяти досягненню довгострокових стратегічних цілей, безпосередньо стосувалися її інтернаціоналізації. Вони передбачали сприяння міжнародним академічним обмінам між закладами культурно-мистецької освіти з метою інтегрування до європейського мистецько-освітнього простору та популяризацію, підвищення престижності, підтримку та розвиток галузевої науки, у тому числі шляхом сприяння участі науково-дослідних установ у спеціальних міжнародних програмах грантової підтримки на дослідження проблем, що стосуються актуальних питань розвитку української культури.

Варто зазначити, що Довгострокову стратегію розвитку української культури загалом було засновано на усвідомленні міжнародного рівня функціонування вітчизняної культури, відкритості її сфери для сучасних світових процесів, значущості міжнародної співпраці та міжкультурного діалогу для її ефективного розвитку та світового визнання та необхідності сприяти світовим обміну та мобільності творчих людей та ідей та координації зусиль у поширенні інформації про культуру сучасної України, здобутки у сфері науки для розвитку надійного міжнародного партнерства.

Це усвідомлення було втілено у визначенні відповідних стратегічних цілей щодо сприяння створенню національного культурного продукту і формування цілісного інформаційно-культурного простору та розвитку міжнародної діяльності та популяризації української культури. Розбудова міжнародного співробітництва у сфері культури передбачала створення державою найсприятливіших умов для творчої самореалізації особистості через міжкультурний діалог, культурний взаємообмін та мобільність людей та ідей, поширення інформації та знань про Україну, вплив на світовий інформаційно-культурний простір і визнання у світі сучасної української ідентичності та акумуляцію та засвоєння кращого світового досвіду, поширення європейських підходів, культурних здобутків і різноманітних форм культурного виявлення в Україні.

Операційні цілі Довгострокової стратегії розвитку української культури щодо міжнародного співробітництва, музейної діяльності та образотворчого мистецтва містили низку

освітніх ініціатив, спрямованих на міжнародну співпрацю. Реалізація проєктів та освітніх програм ЮНЕСКО, розвиток двосторонніх культурних зв'язків шляхом здійснення культурних обмінів, виконання навчальних програм, здійснення навчальних поїздок, стажування, зокрема залучення музейних фахівців для підвищення їх професійного рівня до освітніх програм, стажування за кордоном та програмна підтримка міжнародного мистецького обміну та мобільності митців, потенційно (але не обов'язково) могли бути втіленими у співпраці із закладами вищої мистецької освіти України та за їх підтримки. Такі освітні заходи цілком могли відбуватися й за межами вітчизняної системи культурно-мистецької освіти, не впливаючи на розбудову її міжнародного потенціалу.

Положення Довгострокової стратегії розвитку української культури щодо культурно-мистецької освіти були враховані у Середньостроковому плані пріоритетних дій Уряду до 2020 року, затвердженому КМУ 3 квітня 2017 року [13] (у документі було використано формулювання «мистецька освіта»). Їм відповідав пріоритет «Розвиток культурно-мистецького потенціалу та збереження культурної спадщини України» цілі «Розвиток людського капіталу».

В рамках цього пріоритету для стимулювання розвитку культурно-мистецького потенціалу громадян України були передбачені кроки уряду з модернізації (удосконалення) змісту та умов надання мистецької освіти, підвищення її статусу.

При тому мета і цільові кількісні показники, яких передбачали досягнути до 2020 року, акцентували пере-

дусім на забезпеченні громадян послугами початкової мистецької освіти (розбудові закладів і їх мережі, удосконаленні освітніх програм і збільшенні кількості здобувачів початкової мистецької освіти, включаючи дорослих та осіб із особливими потребами – створенні умов для реалізації концепції освіти протягом життя), а також оновленні матеріально-технічної бази спеціалізованих мистецьких шкіл-інтернатів і підвищенні рівня доступу до профільної мистецької освіти.

Натомість про вищу мистецьку освіту було згадано на рівні визначення заходів, які пропонувалося реалізувати для удосконалення змісту та умов надання мистецької освіти, а саме:

- врахування специфіки мистецької освіти, зокрема, вищої, під час підготовки проєктів законодавчих та інших нормативно-правових актів у сфері освіти (фактично, пропозиції до проєкту Закону України «Про освіту» щодо врахування специфіки вищої освіти мистецького та культурологічного спрямування на той час вже були надані та враховані);

- розроблення стандартів підготовки доктора мистецтва у закладах вищої мистецької освіти та запровадження такої підготовки.

Про міжнародну діяльність закладів вищої мистецької освіти, тим більше інтернаціоналізацію, у Середньостроковому плані пріоритетних дій Уряду до 2020 року мова не йшла, хоча загалом розвиток програми міжнародного обміну культурним досвідом було визначено метою, яку передбачається досягнути.

Освітні ініціативи із міжнародною складовою були передбачені хіба що в рамках стимулювання різнома-

нітних програм міжнародного обміну професійним досвідом для розвитку наявних кадрів, зокрема через стажування, професійні подорожі. В них потенційно могли брати участь заклади вищої мистецької освіти (зокрема ті, що займаються підвищенням кваліфікації у сфері культури), поруч із іншими проєктами з передачі досвіду, навчання в роботі й навчання типу «рівний-рівному».

Середньостроковий план пріоритетних дій Уряду до 2020 року став основою для підготовки річних планів пріоритетних дій КМУ на 2017, 2018 та 2019 роки [14-16], в яких відповідальним за кроки з модернізації змісту та умов надання мистецької освіти було визначено Мінкультури – центральний орган виконавчої влади у сфері культури.

Заплановані у 2017–2019 роках урядом заходи стосувалися переважно початкової мистецької освіти та державних спеціалізованих мистецьких шкіл-інтернатів, а про вищу мистецьку освіту було згадано двічі:

- у 2018 році Мінкультури для запровадження підготовки докторів мистецтва як основної форми підготовки науково-педагогічних кадрів для закладів вищої мистецької освіти мало розробити і подати КМУ проєкт постанови щодо затвердження Порядку здобуття освітньо-творчого ступеня доктора мистецтва та навчання в асистентурі-стажуванні [15] (постанову було прийнято 24 жовтня 2018 року [17]);

- у 2019 році в рамках третього етапу модернізації матеріально-технічної бази державних закладів спеціалізованої мистецької освіти для створення належних умов для здобуття мистецької освіти було заплановано проведення ремонту корпусів закла-

дів мистецької освіти, які перебувають у сфері управління Мінкультури, зокрема Київського державного хореографічного училища та Київського національного університету театру, кіно і телебачення імені І. К. Карпенка-Карого [16].

2 вересня 2019 року Мінкультури ліквідували, а його завдання та функції урядом було покладено на утворене Міністерство культури, молоді та спорту України (далі – МКМС) [18].

4 жовтня 2019 року ВРУ схвалила Програму діяльності КМУ – уряду Олексія Гончарука. Про мистецьку освіту у ній було згадано лише у додатку – Стандарті доступності публічних сервісів та послуг, що мав гарантовано забезпечуватися для мешканця будь-якої громади (доступ до мистецької освіти планували здійснювати через Центри культурних послуг, мистецькі школи або класи з навчання певним видам мистецтва у школі або Центрі культурних послуг) [19].

20 Січня 2020 року МКМС внесло на громадське обговорення проєкти концепцій та планів реалізації державної політики з досягнення шести цілей Програми діяльності КМУ, які належали до сфери його відповідальності [20], приділивши увагу вищій мистецькій освіті в рамках цілі «Люди мають вибір і можливість споживати доступні культурні послуги».

Показником результативності цієї цілі було визначено збільшення вдвічі кількості людей, що відвідують культурні події як в цілому, так і секторально (візуальне мистецтво, театри, книжкові фестивалі, музейні проєкти, музика, виставкові проєкти тощо), а одним із дванадцяти завдань, спрямованих на її досягнення (власне, останнім – дванадцятим), мало стати

створення умов для функціонування якісної, конкурентоспроможної вищої мистецької освіти.

Завдання «Створення умов для функціонування якісної, конкурентоспроможної вищої мистецької освіти» передбачало реалізацію восьми заходів:

- проведення аналізу ринку праці галузі культури і мистецтв;
- проведення атестації закладів вищої мистецької освіти в частині наукової роботи з переходом на цільове державне фінансування наукової роботи в залежності від присвоєної категорії;
- диверсифікацію та профілізацію навчальних програм;
- створення сучасної навчальної бази для майбутніх кінорежисерів;
- створення Національної академії балету;
- перехід на замовлення на підготовку кадрів з урахуванням вимог ринку праці;
- створення «ринку» підвищення кваліфікації працівників галузі за принципом «гроші йдуть за працівником»;
- запровадження механізму ліцензування діяльності у сфері мистецької освіти.

Жоден із запропонованих заходів, які мали бути втіленими у 2020–2023 роках, не передбачав прямо інтернаціоналізації вищої мистецької освіти.

Більше того, лише один захід (щодо переходу на замовлення на підготовку кадрів з урахуванням вимог ринку праці) передбачав співпрацю МКМС з МОН, що забезпечує формування та реалізує державну політику у сферах освіти і науки.

Результати публічного громадського обговорення проєктів не були оприлюднені, а відповідні концеп-

ції та плани – затверджені. 4 березня 2020 року ВРУ прийняла відставку прем'єр-міністра України Олексія Гончарука [21], а 23 березня 2020 року новий уряд Дениса Шмигала перейменував створене підрозділу тому МКМС на МКІП [22].

Істотні трансформації, яких зазнав центральний орган виконавчої влади у сфері культури за дуже короткий термін, не завжди сприяли забезпеченню сталості та послідовності державної політики у сфері мистецької освіти.

В рамках впроваджуваної реформи державного управління в частині розмежування функцій з формування та реалізації державної політики 4 грудня 2019 року уряд заснував Державне агентство України з питань мистецької освіти як центральний орган виконавчої влади, діяльність якого спрямовується і координується КМУ через Міністра культури, молоді та спорту і який реалізує державну політику у сфері спеціалізованої мистецької освіти [23].

Але вже 27 травня 2020 року новостворене агентство за ініціатииви МКІП було ліквідовано. Натомість, КМУ перейменував Державне агентство України з питань мистецтв на Державне агентство України з питань мистецтв та мистецької освіти, встановивши, що його діяльність спрямовується і координується КМУ через Міністра культури та інформаційної політики і що саме воно реалізує державну політику у сфері мистецтв та спеціалізованої мистецької освіти [24].

У Положенні про Державне агентство з питань мистецької освіти, затвердженому 24 грудня 2019 року, масштаби міжнародної діяльності агентства були визначені вельми ску-

по: відповідно до покладених на нього завдань та компетенції воно брало участь у розробленні проєктів міжнародних договорів України, у процесі виконання покладених на нього завдань взаємодіяло в установленому порядку з відповідними органами іноземних держав і міжнародних організацій, а голова агентства представляв його за межами України [25].

Згадки про міжнародну діяльність у Положенні про Державне агентство з питань мистецтв та мистецької освіти [26], затвердженому 27 травня 2020 року, виявилися дещо ширшими, передусім з огляду на збільшення сфери діяльності агентства (адже сферу мистецької освіти було допасовано до сфери мистецтва).

Відповідно до покладених на нього завдань Державне агентство з питань мистецтв та мистецької освіти мало:

- встановлювати контакти і координаційні зв'язки з відповідними органами іноземних держав, до повноважень яких належить реалізація політики у сфері мистецтв та спеціалізованої мистецької освіти, співпрацювати в установленому порядку з неурядовими організаціями іноземних держав, міжнародними неурядовими організаціями;

- організувати проведення міжнародних мистецьких фестивалів і конкурсів, культурно-мистецьких проєктів, концертів, мистецьких аукціонів, виставок, виставок-продажів та інших заходів з питань, що належать до його компетенції;

- брати участь у розробленні проєктів міжнародних договорів України з питань, що належать до компетенції агентства.

Також у процесі виконання покладених на нього завдань агентство мало взаємодіяти в установленому порядку

з відповідними органами іноземних держав і міжнародних організацій.

12 червня 2020 року уряд Дениса Шмигала затвердив Програму діяльності КМУ [27], розроблену (і доопрацьовану) з урахуванням пропозицій комітетів ВРУ та програмних документів, в тому числі програми політичної партії «Слуга народу» та програми Президента України Володимира Зеленського.

Завданнями довгострокового пріоритету діяльності уряду й безпосередньо МКІП «Мистецтво, креативні індустрії» щодо мистецької освіти у ній було визначено:

- створення сучасної системи мистецької освіти, у тому числі для менеджерів у сфері культури;

- державну підтримку розвитку наукових досліджень у закладах вищої мистецької освіти;

- сприяння розвитку системи мистецької освіти протягом життя.

Щоправда, попри виявлену увагу до вищої мистецької освіти, встановлені очікувані результати та показники досягнення цих завдань акцентували лише на збільшенні частки дітей з особливими освітніми потребами, які здобувають початкову мистецьку освіту в мистецьких школах (з 0,64 відсотка до 1,2 відсотка загальної кількості учнів у 2024 році).

На початковій мистецькій освіті було сконцентровано першорядну увагу й у Плані дій МКІП на 2020 рік [28]. Ним було передбачено здійснити пілотний проєкт з реалізації Концепції інклюзивної мистецької освіти, унормувати деякі питання щодо плати за навчання в мистецькій школі та атестації педагогічних працівників закладів (установ) освіти сфери культури, підготувати програмне забезпе-

чення для сертифікації педагогічних працівників закладів мистецької освіти, а також розробити Положення про фаховий мистецький коледж. Однак, заходи, що прямо стосувалися вищої мистецької освіти (і її інтернаціоналізації), у Плані дій МКІП на 2020 рік були відсутні.

Висновки. На сучасному етапі питання інтернаціоналізації вищої мистецької освіти України відсутнє серед пріоритетів державної політики і не стоїть на порядку денному діяльності центрального органу виконавчої влади у сфері культури. Це додатково збільшує роль закладів вищої мистецької освіти у розбудові власної міжнародної діяльності, робить їх ініціативи з інтернаціоналізації вищої мистецької освіти вирішальними.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

1. Національний освітній глосарій : вища освіта / авт.-уклад. : В. М. Захарченко, С. А. Калашнікова, В. І. Луговий, А. В. Ставицький, Ю. М. Рашкевич, Ж. В. Таланова ; за ред. В. Г. Кременя. – 2-е вид., перероб. і доп. – К. : ТОВ «Видавничий дім «Плеяди», 2014. – 100 с.

2. Закон України «Про вищу освіту» [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1556-18>

3. Стратегічний план діяльності Міністерства освіти і науки України до 2024 року [Електронний ресурс]. – Режим доступу: https://mon.gov.ua/storage/app/media/news/Новини/2020/01/strat_plan_mon_2024.pdf

4. Заклади мистецької освіти [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://mkip.gov.ua/content/zakladi-misteckoi-osviti.html>

5. Mesquita A. Internationalization Of Higher Education : Limits And Opportunities / A. Mesquita, C. Marin, G. Dinu // Management Strategies Journal. – 2016. – Vol. 31(1). – P. 15-26.

6. Дебич М. А. Теоретичні засади інтернаціоналізації вищої освіти : міжнародний досвід : монографія / М. А. Дебич. – Ніжин : ПП Лисенко, 2019. – 408 с.

7. Публікації [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://ihed.org.ua/publications/>

8. Проблеми мистецької освіти : Типологічні критерії та науково-методична розробка / О. І. Безгін, Г. Є. Бернадська, І. С. Кочарян, О. І. Дацко, О. Ю. Успенська. – К. : СПД Голосуй, 2008. – 340 с.

9. Культурна політика та мистецька освіта : моделювання процесів / О. І. Безгін, А. Є. Бернадська, І. С. Кочарян, О. Ю. Успенська. – К. : Інститут культурології НАМ України, 2013. – 176 с.

10. Безгін О. І. Вища мистецька освіта в Україні : питання підготовки науково-педагогічних кадрів / О. І. Безгін, О. Ю. Успенська // Науковий вісник Київського національного університету театру, кіно і телебачення імені І. К. Карпенка-Карого. – 2018. – Вип. 22. – С. 7-13.

11. Міжнародна наукова конференція «Культурно-мистецька освіта на сучасному етапі: прагнення, виклики, перспективи». Матеріали [Електронний ресурс] // Міністерство культури України. – 03.01.2018. – Режим доступу: http://mincult.kmu.gov.ua/control/uk/publish/article?art_id=245321169&cat_id=244931901

12. Довгострокова стратегія розвитку української культури – стратегія реформ : схвалено розпорядженням Кабінету Міністрів України від 1 лютого 2016 р. № 119-р [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/119-2016-p>

13. Середньостроковий план пріоритетних дій Уряду до 2020 року : затверджено розпорядженням Кабінету Міністрів України від 3 квітня 2017 р. № 275-р [Елек-

тронний ресурс]. – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/275-2017-p>

14. План пріоритетних дій Уряду на 2017 рік : затверджено розпорядженням Кабінету Міністрів України від 3 квітня 2017 р. № 275-р [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/275-2017-p>

15. План пріоритетних дій Уряду на 2018 рік : затверджено розпорядженням Кабінету Міністрів України від 28 березня 2018 р. № 244-р [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/244-2018-p>

16. План пріоритетних дій Уряду на 2019 рік : затверджено розпорядженням Кабінету Міністрів України від 18 грудня 2018 р. № 1106-р [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1106-2018-p>

17. Про затвердження Порядку здобуття освітньо-творчого ступеня доктора мистецтва та навчання в асистентурі-стажуванні : постанова Кабінету Міністрів України від 24 жовтня 2018 р. № 865 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/865-2018-p>

18. Деякі питання оптимізації системи центральних органів виконавчої влади : постанова Кабінету Міністрів України від 2 вересня 2019 р. № 829 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/829-2019-p>

19. Про Програму діяльності Кабінету Міністрів України : постанова Верховної Ради України від 4 жовтня 2019 р. № 188-IX [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/188-20>

20. Інформаційне повідомлення про проведення публічного громадського обговорення проєктів концепцій та планів реалізації державної політики по досягненню цілей 4.1-4.6 Програми діяльності Кабінету Міністрів України [Електронний ресурс] // Міністерство культури та інформаційної політики України. – 20.01.2020. – Режим доступу: <https://mkip.gov.ua/documents/181.html>

21. Про відставку Прем'єр-міністра України Гончарука О. В. : постанова Верховної Ради України від 4 березня 2020 р. № 514-IX [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/514-IX>

22. Деякі питання оптимізації діяльності центральних органів виконавчої влади : постанова Кабінету Міністрів України від 23 березня 2020 р. № 238. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/238-2020-p>

23. Питання утворення деяких центральних органів виконавчої влади : постанова Кабінету Міністрів України від 4 грудня 2019 р. № 995 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995-2019-p>

24. Деякі питання діяльності центральних органів виконавчої влади у сфері культури : постанова Кабінету Міністрів України від 27 травня 2020 р. № 434 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/434-2020-p>

25. Положення про Державне агентство України з питань мистецької освіти : затверджено постановою Кабінету Міністрів України від 24 грудня 2019 р. № 1185 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1185-2019-p/ed20191224#n146>

26. Положення про Державне агентство України з питань мистецтв та мистецької освіти : затверджено постановою Кабінету Міністрів України від 27 травня 2020 р. № 434 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: zakon.rada.gov.ua/laws/show/434-2020-p

27. Про затвердження Програми діяльності Кабінету Міністрів України : постанова Кабінету Міністрів України від 12 червня 2020 р. № 471 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/471-2020-p>

28. План дій МКІП на 2020 рік [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://mkip.gov.ua/content/normativnopravovi-zasadi-diyalnosti.html>

REFERENCES:

1. Zakharchenko, V. M., Kalashnikova, S. A., Luhovyi, V. I., Stavytskyi, A. V., Rashkevych, Yu. M. & Talanova, Zh. V. (2014). Natsionalnyi osvittii hlosarii: vyshcha osvita [National Educational Glossary: Higher Education] (2nd ed., rev.). V. H. Kremen (Ed.). Kyiv: TOV «Vydavnychi Dim «Pleiady» [in Ukrainian].
2. Zakon Ukrainy «Pro vyshchu osvitu» [The Law of Ukraine «On Higher Education»]. (n.d.). zakon.rada.gov.ua. Retrieved from <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1556-18> [in Ukrainian].
3. Stratehichnyi plan diialnosti Ministerstva osvity i nauky Ukrainy do 2024 roku [Strategic plan of activities of the Ministry of Education and Science of Ukraine until 2024]. (n.d.). mon.gov.ua. Retrieved from https://mon.gov.ua/storage/app/media/news/Новини/2020/01/strat_plan_mon_2024.pdf [in Ukrainian].
4. Zaklady mystetskoï osvity [Art education institutions]. (n.d.). mkip.gov.ua. Retrieved from <https://mkip.gov.ua/content/zaklady-misteckoi-osviti.html> [in Ukrainian].
5. Mesquita, A., Marin, C. & Dinu, G. (2016). Internationalization Of Higher Education: Limits And Opportunities. Management Strategies Journal, 31(1), 15-26.
6. Debych, M. A. (2019). Teoretychni zasady internatsionalizatsii vyshchoi osvity: mizhnarodnyi dosvid [Theoretical principles of internationalization of higher education: international experience]. Nizhyn: PP Lysenko [in Ukrainian].
7. Publikatsii [Publications]. (n.d.). ihed.org.ua. Retrieved from <https://ihed.org.ua/publications/> [in Ukrainian].
8. Bezghin, O. I., Bernadska, H. Ye., Kocharian, I. S., Datsko, O. I. & Uspenska, O. Yu. (2008). Problemy mystetskoï osvity: Typolohichni kryterii ta naukovo-metodychna rozrobka [Problems of education in the field of arts: Typological criteria & scientific and methodological design]. Kyiv: SPD Holosui [in Ukrainian].
9. Bezghin, O. I., Bernadska, A. Ye., Kocharian, I. S. & Uspenska, O. Yu. (2013). Kulturna polityka ta mystetska osvita: modeliuvannya protsesiv [Cultural policy and education in the field of arts: process modeling]. Kyiv: Instytut Kulturolohii NAM Ukrainy [in Ukrainian].
10. Bezghin, O. I. & Uspenska, O. Yu. (2018). Vyshcha mystetska osvita v Ukraini: pytannia pidhotovky naukovo-pedahohichnykh kadriv [Higher education in the field of arts in Ukraine: issues of training of scientific-pedagogical specialists]. Naukovi visnyk Kyivskoho natsionalnoho universytetu teatru, kino i telebachennia imeni I. K. Karpenka-Karoho – Academic bulletin of Kyiv National I. K. Karpenko-Karyi University of Theatre, Cinema and Television, 22, 7-13 [in Ukrainian].
11. Mizhnarodna naukova konferentsiia «Kulturno-mystetska osvita na suchasnomu etapi: prahnennia, vyklyky, perspektyvy». Materialy [International scientific conference «Cultural and artistic education at the present stage: aspirations, challenges and perspectives». Proceedings]. (2018, January 3). mincult.kmu.gov.ua. Retrieved from http://mincult.kmu.gov.ua/control/uk/publish/article?art_id=245321169&cat_id=244931901 [in Ukrainian].
12. Dovhostrokovka stratehiia rozvytku ukrainskoï kultury – stratehiia reform [Long-term strategy for the development of Ukrainian culture – reform strategy]. (n.d.). zakon.rada.gov.ua. Retrieved from <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/119-2016-p> [in Ukrainian].
13. Serednostrokovyi plan priorytetnykh dii uriadu do 2020 roku [Medium-term plan of priority actions of the Government until 2020]. (n.d.). zakon.rada.gov.ua. Retrieved from <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/275-2017-p> [in Ukrainian].
14. Plan priorytetnykh dii uriadu na 2017 rik [The Government's priority action plan for 2017]. (n.d.). zakon.rada.gov.ua. Retrieved from <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/275-2017-p> [in Ukrainian].

15. Plan priorytetnykh dii uriadu na 2018 rik [The Government's priority action plan for 2018]. (n.d.). zakon.rada.gov.ua. Retrieved from <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/244-2018-p> [in Ukrainian].
16. Plan priorytetnykh dii uriadu na 2019 rik [The Government's priority action plan for 2019]. (n.d.). zakon.rada.gov.ua. Retrieved from <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1106-2018-p> [in Ukrainian].
17. Pro zatverdzhennia poriadku zdobuttia osvitho-tvorchoho stupenia doktora mystetstva ta navchannia v asistenturi-stazhuvanni [On approval of the Procedure for obtaining the educational and creative degree of Doctor of Arts and training in assistantship-internship]. (n.d.). zakon.rada.gov.ua. Retrieved from <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/865-2018-p> [in Ukrainian].
18. Deiaki pytannia optymizatsii systemy tsentralnykh orhaniv vykonavchoi vlady [Some issues of optimization of the system of central executive bodies]. (n.d.). zakon.rada.gov.ua. Retrieved from <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/865-2018-p> [in Ukrainian].
19. Pro prohramu diialnosti Kabinetu Ministriv Ukrainy [On the Action program of the Cabinet of Ministers of Ukraine]. (n.d.). zakon.rada.gov.ua. Retrieved from <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/188-20> [in Ukrainian].
20. Informatsiine povidomlennia pro provedennia publichnoho hromadskoho obhovorennia proiektiv kontseptsii ta planiv realizatsii derzhavnoi polityky po dosiahnenniui tsilei 4.1-4.6 Prohramy diialnosti Kabinetu Ministriv Ukrainy [Information notice on holding a public discussion of draft concepts and plans for the implementation of state policy to achieve the goals 4.1-4.6 of the Action program of the Cabinet of Ministers of Ukraine]. (2020, January 20). mkip.gov.ua. Retrieved from mkip.gov.ua/documents/181.html [in Ukrainian].
21. Pro vidstavku Premier-ministra Ukrainy Honcharuka O. V. [On the resignation of the Prime Minister of Ukraine Honcharuk O. V.]. (n.d.). zakon.rada.gov.ua. Retrieved from <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/514-IX> [in Ukrainian].
22. Deiaki pytannia optymizatsii diialnosti tsentralnykh orhaniv vykonavchoi vlady [Some issues of optimizing the activities of central executive bodies]. (n.d.). zakon.rada.gov.ua. Retrieved from <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/238-2020-p> [in Ukrainian].
23. Pytannia utvorennia deiakykh tsentralnykh orhaniv vykonavchoi vlady [The issue of formation of some central executive bodies]. (n.d.). zakon.rada.gov.ua. Retrieved from <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995-2019-p> [in Ukrainian].
24. Deiaki pytannia diialnosti tsentralnykh orhaniv vykonavchoi vlady u sferi kultury [Some issues of activity of central executive bodies in the field of culture]. (n.d.). zakon.rada.gov.ua. Retrieved from zakon.rada.gov.ua/laws/show/434-2020-p [in Ukrainian].
25. Polozhennia pro Derzhavne ahentstvo Ukrainy z pytan mystetskoi osvity [Regulations on the State Agency of Ukraine for Art Education]. (n.d.). zakon.rada.gov.ua. Retrieved from <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1185-2019-p/ed20191224#n146> [in Ukrainian].
26. Polozhennia pro Derzhavne ahentstvo Ukrainy z pytan mystetstv ta mystetskoi osvity [Regulations on the State Agency of Ukraine for Arts and Art Education]. (n.d.). zakon.rada.gov.ua. Retrieved from zakon.rada.gov.ua/laws/show/434-2020-p [in Ukrainian].
27. Pro zatverdzhennia prohramy diialnosti Kabinetu Ministriv Ukrainy [On approval of the Action Program of the Cabinet of Ministers of Ukraine]. (n.d.). zakon.rada.gov.ua. Retrieved from <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/471-2020-p> [in Ukrainian].
28. Plan dii MKIP na 2020 rik [MCIP Action Plan for 2020]. (n.d.). mkip.gov.ua. Retrieved from <https://mkip.gov.ua/content/zakladi-misteckoi-osviti.html> [in Ukrainian].